

Van Roos Boum verscheen eerder:

Valse salie, Kroniek van een verscheurde jeugd (bestseller)	Scrivare	2007
Doodziek en springlevend?	Niño	2008
Du vin, du pain, du... pindakaas?	Scrivare	2009
De mythe van Mellifera	Ellessy	2011
Zonder poespas naar de tapas	Uitgeverij Boekenbent	2012
Valse salie, Hoe mijn moeder door Mbp mijn jeugd verziekte	Rainbowpockets	2012
De kennisbewaarder	Eigen Beheer	2013
PlukPlanten voor als de Pleuris uitPreekt	Droomvallei Uitgeverij	2013
Het verborgen paleis van Narada	Droomvallei Uitgeverij	2014
Dode mannen moorden niet	Free Musketeers	2014
Het Macaronihondje	Droomvallei Uitgeverij	2015
David en de roze strikjes	Droomvallei Uitgev	2016

Korte verhalen met een twist verschenen in:

De tranen van de wassende maan	Het einde der wereld	Parelz	2012
Don't blame it on sunshine	21 dec '12, het aftellen is...	Uitgeverij PMA	2012
Zinloos en Bedonderd	Bestemming	aquaZZ	2013
Het Macaronihondje	Calami	Calami	2013
Vreemd Spel	Limonadeliefde	Uitgeverij Pamac	2013
Impasse in de Atlantiek	Zomertijd-5	Jaylen-books	2013
Nooit meer	In de voetsporen van ...	LetterRijn	2013
Sick	Ziek!	Vrouwen thrillers	2014
Weekendlover	Zonden van een minares	Sceltapublishing	2014
Zoveel waarommen	Meliefje	Droomvallei Uitgeverij	2014

Roos Boum

ISBN NUR 400

© 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor alle avonturiers die ons voorgingen
en de velen die nog zullen volgen.

Le parfum de l'âme, c'est le souvenir

George Sand
Frans schrijfster
(Amantine Lucile Aurore Dupin, Baronne Dudevant 1804-1876)

PROLOOG

Il n'y a que le premier pas qui coûte
Alle begin is moeilijk

De volgende dan? Weer *interdit aux publics*. Na tientallen bordjes *voie privée, défense d'entrer* en *passage interdit*, en vele variaties op hetzelfde thema, geef ik het op. Wat een ongastvrij land is Frankrijk toch! Een picknickplek weg van de doorgaande route wordt hier niets. We hebben honger en ik moet nodig. Het eerstvolgende restaurantje zal uitkomst voor beide problemen moeten gaan bieden.

Door een tunnel van bladeren, tussen twee rijen gevlechte stammen van de zo kenmerkende platanen, rijden we een slaperig dorpje binnen. De uitlaat echoot asociaal hard. We zoeken de kerk, meestal is daar wel een plein met wat terrasjes. Het dorpje lijkt vriendelijk, maar de vrolijk gekleurde luiken van de huizen zijn saai dicht. Tegen de warmte, of is er zoveel onbewoond? Misschien uit gemakzucht maar niet opengedaan vandaag. De straten zijn verlaten, het is net na twaalfen en dan zit iedere zichzelf respecterende Fransman voor een dikke twee uur aan de warme hap.

We vinden een restaurant, inderdaad vlak bij de kerk, aan een plein omringd door lindebomen. Over de kinderkopjes hobbelen we naar het terras. Het profiteert van de, in deze hitte zeer welkome, schaduw die de bomen verspreiden. Op een echtpaar na is het terras verlaten. Het water loopt me in de mond als ik de heerlijkheden op hun tafeltje uitgestald zie.

Erik rijdt tot voor het hek van het terras. Stram stap ik van de motor af. Gauw die zware kleren uit. Ondanks de hitte dragen we toch onze beschermende motorkleding. Wat een opluchting, een bevrijding haast, om die warme jas uit te kunnen trekken. Helm af en gauw mijn haar een beetje losschudden. Het zit zo raar op mijn hoofd geplakt zie ik in het spiegeltje. De jassen, helmen en bekpakking laten we op de motor liggen. Als we op het terras zitten, met uitzicht op de motor, kunnen we de boel zelf bewaken. Net als we door het hekje het terras op willen lopen, komt een klein mannetje ons druk gebarend tegemoet. Hij veegt zijn natte handen aan zijn smoezelig witte schort af en gebaart, terwijl hij iets onverstaanbaars zegt. Niet begrijpend kijk ik hem aan en Erik op hem neer.

Kent dat mannetje nou niet een paar woorden Engels om ons de dingen duidelijker te maken? Frans is al zo'n vreselijke taal, dat we op school daarom niet als vak gekozen hebben, laat staan als het snel en geagiteerd wordt uitgesproken.

De ober wijst op de motor en met zijn wijsvinger druk heen en weer bewegend, zegt hij: '*Moto non.*'

Moto non? Wat nou moto non?

'*Là non, mais là.*'

Verbaasd beginnen we te begrijpen dat onze motor niet voor het hek van zijn restaurant geparkeerd mag staan.

'*Là!*' zegt het mannetje te hard en geïrriteerd wijzend.

Ik ga vast zitten op het terras, terwijl Erik de motor wel één hele meter verder duwt. Een paar minuten later voegt hij zich weer bij me.

Het kleine obertje komt weer terug. Ik verwacht dat hij zijn notitieblokje uit zijn schortzak zal halen om onze bestelling op te nemen. Niets hoor, kortaf maakt hij ons duidelijk dat het terras gereserveerd is. Gereserveerd? Een terras gereserveerd? En die andere mensen dan? Ik stel de vraag maar niet. Binnen is nog wel plaats, begrijpen we. We zijn te moe om de humor van de situatie in te zien en lopen achter het mannetje aan naar binnen. Nadat onze ogen aan het donker gewend zijn, blijken we in een bruin café te staan met langs de muur een stuk of vier lege tafeltjes. Zonder kleedjes, maar met plakkerige kringen en asbakken van bekende biermerken. Beduimelde lege wijnglazen staan op hun kop waarschijnlijk al jaren te wachten op inhoud. Het obertje gaat ons voor naar het achterste tafeltje bij de toiletten. Daar worden we weggestopt in een hoekje. Voor mij makkelijk, ik moest toch nodig. Speciaal voor ons doet hij de ontzettend gezellige tl-verlichting aan. Dat dan weer wel.

Als ik terugkom van het hurktoilet – ik had dus net zo goed achter die struik kunnen gaan zitten, dat was nog frisser geweest ook – heeft Erik de kaart bestudeerd en iets aantrekkelijks voor ons beiden gevonden. Als vegetariër is het in Frankrijk lastig lekker eten te vinden, of überhaupt iets zonder vlees, dus het is een meevaller dat er een salade met warme geitenkaas op de kaart staat. Het mannetje komt met zijn ruime anderhalve meter amper boven de bar

met formicablad uit en staat glazen te spoelen. Tja, wat moet je anders doen in zo'n ontzettend druk restaurant?

Nou, bijvoorbeeld ons bedienen. We kuchen om aandacht te trekken. Geen sjoege. Ik tinkel de lege glazen tegen elkaar als hint. Het mannetje kijkt niet op of om. Dan ineens loopt hij naar buiten, waar kennelijk het andere echtpaar een wens heeft. Zowel bij zijn vertrek als binnenkomst steken wij onze arm op, ten teken dat we gaarne bereid zijn te bestellen. Het echtpaar heeft om meer wijn gevraagd zo blijkt uit de karaf die het obertje direct erna weer naar buiten draagt. Opnieuw negeert hij onze omhooggestoken armen. Als hij weer binnenkomt, roepen we hem aan. Hij verdwijnt wederom achter de bar en gaat verder met glazen spoelen. De arme man lijdt zeker aan Oost-Indische doofheid. Daarom moest hij zo hard tegen ons schreeuwen waar we de motor moesten parkeren. Na nog een paar pogingen geven we het op. We zijn kennelijk niet welkom als motorrijders. Een schande voor de klandizie. Waarschijnlijk hebben we de hele buslading gasten die het terras zou komen bevolken ook angst aangejaagd, want als we weggaan is het terras nog steeds leeg, op dat ene echtpaar na.

Deze ervaring was niet op zich staand, behalve onheus bejegend, zijn we opgelicht, uitgescholden en weggestuurd. Nee, Frankrijk is voor ons voortaan alleen nog maar een doorgangsland naar leukere oorden. De vieze hurktoiletten, de met afval bezaaide berm en de troep overal op de erven. Kleine smalle doetjes van mannetjes met vettige plaksnorren, die wijn in plaats van een stoer biertje drinken. Mensen die geen woord buiten de deur wensen te spreken en kennelijk óf niet aan je willen verdienen, óf je alleen maar belazeren. Chauvinistische onbeschofte Fransen, toeristenhaters, we maken ze allemaal mee. En dan niet te vergeten grote enge insecten, die op de een of andere manier toch altijd in je tent weten te komen. Het is ons land écht niet.

Vandaar dat we er een paar jaar later, in 2000, een vakantiehuis kopen ...

Il ne faut pas juger de l'arbre par l'écorce
Schijn bedriegt

'Er zijn daar zo veel sterren. Je weet niet wat je ziet. Veel meer dan hier in Nederland', vertelt Ans enthousiast over hun plekje in Frankrijk waar ze al jaren een vakantiehuis hebben.

'Wat trok jullie nou in hemelsnaam om nota bene *off all places* in Frankrijk een tweede huis te kopen?' vraag ik.

'De ruimte, de rust, de natuur, de mensen.'

'Ho! De eerste drie kan ik nog wel begrijpen, maar de mensen? Arrogant zijn ze. Je kent die overbekende uitspraak wel, Frankrijk is mooi, maar er moesten geen Fransen wonen.'

'Welnee, dat is een stom vooroordeel van de Nederlanders. Misschien in de toeristengebieden of in de grote steden, maar niet op het platteland. We hebben daar zulke lieve burens. Dat kom je hier in Nederland echt niet meer tegen, hoor. Wil je foto's zien van ons huis daar?'

Uit nieuwsgierigheid stem ik in. Wat ik zie is inderdaad veel ruimte en prachtige natuur. Een verademing bij het drukke Nederland waar ik over een luttele twintig kilometer naar mijn werk een uur doe vanwege de files. Ik zie een pittoresk huis, dat per foto mooier wordt. Binnen een paar minuten ben ik om. Mede omdat de prijzen een giller zijn.

'Bouwgrond is daar nog geen twee euro per vierkante meter! En voor ruim onder de ton heb je een huis. En,' zo vertelt Ans, 'meestal met een enorme schuur van twintig bij tien, nog diverse opstallen en twee hectare grond.'

'Een ton? Daar heb je, bij wijze van spreken, in Amsterdam nog niet eens een garage voor.'

'Ja, en dat terwijl de Fransen hun huizenprijzen torenhoog vinden. Ze denken dat het komt omdat wij rijke buitenlanders al hun bezit opkopen.'

De volgende dag blader ik volkomen verbaasd door een advertentieblad met huizen in Frankrijk. Het is onvoorstelbaar hoe laag de prijzen daar zijn. Een echt Doornroosjekasteel met torentjes, een bordes, zestig kamers, vier hectare onderhouden park, voor iets meer dan acht ton? Nou is dit niet wat ik als vakantiehuis voor ogen heb, maar nieuwsgierig bel ik de – overigens Nederlandse – makelaar. Het blijkt dat de kosten voor de restauratie van het dak geraamd zijn op enkele miljoenen. Aha, dat was het addertje.

Op internet zoek ik een lichtvervuilingskaart van Frankrijk op. Daar waar de minste lichtjes zijn, is weinig bebouwing, en dus rust, natuur en ruimte. We kiezen een maximale afstand vanaf Nederland.

Meer voor de grap dan echt serieus omcirkelen we 'gedoetjes' die ons wel wat lijken. De rest kruisen we door. Eén advertentie springt er op de een of andere manier uit. Zonder makelaar, zonder mooie foto's:

In Charmes, mooi gel. te ren. boerd. La Ferme Blanche met 2 gr. sch.,
5 ha. Achter een bos, voor een gl. dal. W.E.tel. aanw. Ideaal als chambre
d'hôte. Incl. bouwmat. 140.000.

Veel te duur. Resoluut begin ik met doorkruisen. Is mijn pennenstreek minder dik dan de andere kruisen? De tweede kras zet ik niet. Ik twijfel. Charmes klinkt zo lieflijk. Na veel fantaseren nemen we een impulsief besluit. Het avontuur trekt. We prikken een lang weekend en plannen een route tussen een twintigtal omcirkelde advertenties. Ik bel makelaars en maak afspraken. Ook bel ik toch maar de Nederlandse eigenaar van dé advertentie. We krijgen een uitleg hoe we er moeten komen en waar de sleutel verstopt ligt.

Op een vrijdag in februari van het millenniumjaar reizen we in onze oude Land Rover af naar het zuiden om eerst de afspraken met makelaars na te komen. Alhoewel het voor de makelaars toch een makkie moet zijn om op tijd te komen, zijn wij, die onbekend zijn met de omgeving, degenen die iedere keer ruim te vroeg zijn. Ze laten ons gemiddeld twintig minuten wachten. Het afspreken met wildvreemden voelt een beetje als een blind date. Op tochtige dorpspleintjes, nu nog steeds versierd met kerstbomen en op ladders naar boven klimmende kerstmannetjes omdat de Fransen het oude jaar niet willen loslaten, staan we te verkleumen tot er iets anders dan een ouwe eend, antiek Renaultje of Peugeotje met doffe lak het plein komt oprijden. De luxe wagens van de makelaars steken flagrant af. Het is wel duidelijk dat er

voor deze Nederlanders veel te verdienen valt in Frans-huizenland.

We scheuren door het ergst door de beruchte decemberstorm van 1999 getroffen gebied van Frankrijk vele kilometers achter een makelaar aan, die overigens qua rijstijl goed geïntegreerd is in het Franse leven. Het verwoeste landschap ziet er triest uit. Nog steeds liggen telefoonkabels op de grond in de berm, geketend aan hun omgeknakte palen. Een half miljoen mensen heeft wekenlang zonder elektriciteit, telefoon en water gezeten, vele duizenden huizen en 87.000 hectare bos zijn verwoest. Het is treurig om te zien hoe bomen dwars door gebouwen zijn gevallen. Het voelt ongemakkelijk een tweede huis te zoeken, terwijl er nu ongetwijfeld mensen dakloos zullen zijn. Maar ja, we zijn er nu eenmaal en zetten door. Zoals zo vaak bij te koop aangeboden huizen, zijn de meeste advertenties mooier dan de werkelijkheid. We gaan naar schattige boerderijtjes... langs snelwegen, enorme vrijstaande huizen maar in dorpskernen, pittoreske molens in dalen zonder zonlicht en dure villa's naast verlaten fabrieksterreinen. Als we een door de storm getroffen en daarom afgeprijsd huis bezichtigen voelen we ons profiteurs van andermans leed. Gauw naar het volgende object. Een enkel huis beroert ons, maar dan is de ligging toch weer niet ideaal. Bijna alle huizen grenzen direct aan de weg. Dit, zo legt een makelaar ons uit, omdat de Fransen op die manier vroeger verzekerd waren van een verhard erf voor hun deur. Immers, de gemeente legt de wegen aan en onderhoudt ze. Het vijfde natuurstenen huis dat we dit weekend met alweer een andere makelaar bekijken, vormt een uitzondering.

Een kleine tien meter van de weg af opent de makelaar de eeuwenoude voordeur met een enorme baardsleutel die in Nederland op een antiekveiling voor een best prijsje van eigenaar zou kunnen verwisselen. Ik ben op slag verliefd. De met grote nagels beslagen dubbele voordeur zwaait piepend en krakend naar binnen open. Muffe, vochtige lucht beneemt ons even de adem. We staan meteen in de keuken, tevens de enige leefruimte in het driehonderd jaar oude huisje. De eigenaren zijn niet thuis. De makelaar opent de ramen en ijzeren luiken van binnen uit en laat de koude februarilucht naar binnen stromen. Ik stap over kleurig kinderspeelgoed en kijk door de puinhoop heen naar de werkelijke schoonheid van het huisje. Het zou zo in het Openlucht Museum kunnen. Een grote schouw, *cantou* genaamd, waar je met gemak een Smart in kan parkeren; een krakkemikkig potkacheltje met ernaast een wit kookfornuis; de zwartgeblakerde houten balken in het plafond; de mozaïekvloer van keitjes; een wit, stenen aanrechtje met alleen een koudwaterkraan; de kleine ruitjes. Alles doet wat met me. Het huisje voelt erg welkom. Dit is precies wat we zoeken! Achter de makelaar aan, op weg naar de slaapkamer, schop ik per ongeluk tegen een knalrood kaplaarsje. Stof dwarrelt van de vloer op. In de slaapkamer heeft de vrouw des huizes vanmorgen geen tijd gehad het bed op te maken. Een beetje gênant vind ik het wel. Kleding ligt her en der verspreid over de vloer en ook hier weer kinderspeelgoed. Dat zouden wij in Nederland toch niet doen als je je huis moest verkopen! Keurig netjes zouden we het opruimen en zelfs een appeltaart bakken voor de huiselijke geur. Maar het gaat erom of wij door de bende heen de mogelijkheden van het huis kunnen zien.

We lopen terug naar de woonkeuken en mijn oog valt op de vaat die er nog staat. Een olijvenpit op een bord. Mijn blik valt op nog meer olijvenpitten op het aanrechtje. Maar... zijn het wel olijvenpitten? Het lijken eigenlijk meer... tja, muizenkeutels, maar dan oversized. Rattenkeutels? Bij nadere beschouwing ligt er een laag stof over de vaat op het aanrecht. Langzaam bekruipt me een unheimisch gevoel. Dit huis is niet meer bewoond. Al jaren niet meer. Zou het gezin verongelukt zijn? Zo uit het dagelijks leven weggerukt? Een andere oplossing voor dit raadsel kan er niet zijn. 's Morgens opgestaan om de kinderen naar school te brengen, niet wetende dat je nooit meer zult terugkeren naar huis. De nabestaanden hebben het natuurlijk niet aangekund het huis uit, en op te ruimen voor de verkoop.

We lopen achter de makelaar aan, die ons de aangrenzende schuur wil laten zien, waar volgens hem mogelijkheden genoeg zijn om meer slaapkamers, een wc en badkamer te maken. Inderdaad ik heb geen wc of badkamer gezien. Hoe is het in deze tijd mogelijk? Een gezin met kinderen en dan leven zonder warm water. Niet meer bij de les volg ik Erik en de man. Voor mij hoeft het niet meer, hier zou ik nooit gezellig vakantie kunnen gaan zitten vieren, terwijl het gezin dat hier gewoond heeft... Erik is duidelijk nog in de race en verward door alle advertenties die we moeten onthouden, vraagt hij nog een keer hoeveel grond er bij het huis zit.

'Slechts tweeduizend vierkante meter', vertelt de man ons met enige spijt in zijn stem. 'Maar als u meer wilt, kunnen we het aan de eigenaar vragen.'

Tweeduizend vierkante meter is voor Nederlandse maatstaven al een enorme lap grond, maar

Erik heeft wel oren naar de extra hectares: 'Dat zou mooi zijn, omdat we onze paarden mee willen nemen op toekomstige vakanties. Niet dat tweeduizend vierkante meter dan niet voldoende is, maar grond erbij kunnen kopen is nooit weg.'

'Erbij kopen?' vraagt de makelaar. 'De eigenaar is meer dan bereid grond erbij te geven! En dan hebben we het over veel grond!'

'Grond weggeven?'

'We zullen zo naar de eigenaar lopen. Die woont in dat huis daar.' De makelaar wijst een extravagant luxe huis aan, dat grenst aan 'ons' terrein.

Wat een ellende dat je zo dicht naast je overleden familie moet wonen. Altijd die herinneringen. We lopen naar het huis. Een overdadig met krullen versierde smeedijzeren poort sluit het terrein af. Een prettige stem uit de intercom zegt ons welkom te zijn. We steken een Romeins aandoende patio over, niet in het minst door de 'afgebroken' pilaren die het enorme zwembad omringen. De Romeinse schone nepnaakten staren verveeld naar het water dat uit hun kruiken stroomt. De makelaar kent de erfgenaam kennelijk goed, want via een achterdeur gaan we de villa binnen. Een beetje onwennig en verloren staan we in een woonkeuken die zo uit een roddelblad over filmsterren kan komen.

Een joviaal mannetje komt ons met uitgestoken hand, vriendelijk lachend tegemoet. Dat hebben we anders meegemaakt. We begrijpen dat we moeten gaan zitten en wat willen we drinken? De gebeurtenis met de familie moet zeker al lang geleden zijn. Het verdriet schijnt alweer gezakt. Gegeneerd neem ik plaats. De makelaar en de man praten wat. Ik probeer te volgen wat ze zeggen. Na een kwartier vertaalt de makelaar kennelijk onze vraag, want zonder dat ik het verwacht, zegt hij ineens: 'Meneer Dupuis heeft alle grond die hij zelf nog wilde gebruiken voor de bouw van dit nieuwe huis al genomen. Vandaar dat hij bij zijn oude huis extra grond kan geven. En hij vindt het leuk dat u paarden heeft en gunt het u. Wat dacht u van een hectare?'

'Zijn oude huis?' vraag ik verbaasd.

'Ja, de Fransen beginnen over het algemeen niet aan oude huizen opknappen of verbouwen. Ze bouwen liever een nieuw huis ernaast. Bouwen kost hier niets vergeleken met Nederland. Vandaar deze luxe villa.'

'Dus dat huisje is van déze meneer? Ik bedoel, heeft hij daar zélf gewoond? En het in deze staat achtergelaten?'

De makelaar knikt.

Ik realiseer me dat mijn mond openhangt van verbazing en zeg: 'Sorry, maar we moeten eigenlijk nodig verder, anders zijn we te laat op onze andere afspraak...'

Acheter quelque chose pour une bouchée de pain
 Iets voor een appel en een ei kopen

Ondanks dat het huisje van de joviale man alles heeft wat we willen, wonen de burens wel erg dichtbij, weet ik Erik te overtuigen. We rijden naar de dichtstbijzijnde stad om te lunchen. Als we langs een vitrine met huizenadvertenties komen, stappen we uit. Het is geen makelaar, maar een notariskantoor. Zeker uit faillissementen. Ook hier staan leuke *fermettes*, kleine boerderijtjes, voor geen geld. En er staat veel te koop! Ook de plaatselijke makelaars, meer dan dat er bakkers zijn, bieden een keur aan woningen. Likkebaardend staan we voor de etalages. Echter zelf gaan bezichtigen zonder afspraak is onmogelijk omdat, heel anders dan in Nederland, de adressen van de huisjes er niet bij vermeld staan. Hadden we het eerder over een ton, voor minder dan de helft kun je hier al piepkleine lieve bouwvalletjes kopen. Moet wel alles er nog in gemaakt worden. Dat is voor ons geen probleem, we hebben al meerdere huizen zelf gebouwd en verbouwd, dus dat zal wel lukken. Na op die zondagmiddag nog twee huizen te hebben bezichtigd, komen we op de route van dé advertentie van het huis zonder makelaar.

Door een winters landschap, onder een grijs dreigende lucht rijden we door een opvallend schone provincie. Geen papiertje in de bermen. De summiere advertentie doet de prachtige omgeving geen eer aan. Het dorpje Charmes, waar het huis onder valt, wel. Het gehuchtje is zo klein dat we er welgeteld zesentwintig seconden over doen om doorheen te rijden. Het heeft een kerkje, het gemeentehuis: *la mairie*, een begraafplaats, in de oude school *une salle de polyvalente* (zaal die voor meerdere doeleinden gebruikt kan worden) en wel liefst twee huizen. Beide zo te zien onbewoond. Geen bakker of andere winkels. Bij de mairie wapperen twee Franse vlaggetjes boven de deur. In Frankrijk zie je geen openbaar gebouw zonder hun nationale driekleur. Jammer eigenlijk dat Nederland de Nederlanders zo weinig kan schelen dat wij alleen nog maar vlaggen op Koninginnedag en vier en vijf mei. En dan nog sporadisch. De laatste kilometers naar het te bezichtigen huis, worden de wegen steeds smaller. Ik lees het briefje met routebeschrijving hardop: 'Na het kruispunt buiten het dorp, na vijftig meter bij de oude gesnoeide *ormes* het eerste verharde pad schuin rechts, poosje doorrijden, direct voorbij het scheefhangende roestige hek links.'

We hebben de bomen gevonden en na een paar minuten draaien we het toegangsweggetje op. Bij het huis stopt de verharde weg en gaat over in een karrenspoor. In ieder geval ligt dit huis ver van de weg af.

We houden onze adem in als we de auto voor het hek zetten. Een onbestemde zenuwachtige spanning maakt zich van mij meester. Zou dit ons vakantiehuis worden?

'Dit is 'm Roos', zegt Erik en bevestigt wat ik voel.

Ja, dit is het. La Ferme Blanche. Maar is dit het? Mistroostig en nat staan twee natuurstenen schuren als wachters naast het oprijpad. De roodbruine deuren maken het geheel nog somberder. De grote schuur heeft in plaats van houten deuren, twee enorme golfplaten schuifdeuren. Het lichtgeel gepleisterde woonhuisje vormt een vrolijk contrast tegen de donkere achtergrond van het winterse bos. We gaan op onderzoek uit. Een verrot lattenhek sluit het erf af. Het gescheurde ijzeren bord met de waarschuwing: *Attention au chien* doet onvriendelijk aan. Ernaast hangt een gegalvaniseerde brievenbus met een stuk oud blauw elektriciteitsdraad aan het hek.

Links van de oprit leunt een houten bouwval scheef tegen de schuur. Een paal houdt een deur open. Golfplaten als dak worden op hun plek gehouden door grote keien die erop gelegd zijn. Het moet iets van een stalletje geweest zijn. De dorre varens knisperen onder mijn voeten, mijn jas blijft in een woekerende braamstruik haken als ik naar binnen tuur. Er hangt nog allemaal gereedschap! Oud en antiek. Veel waarvan ik niet eens weet waarvoor het bedoeld is. Geweldig! Ik val op 'ouwe meuk', zou zo een museum willen beginnen. Mijn enthousiasme begint te groeien.

Rechts van de oprit tegen de grote schuur aangezakt staat een miniem vierkant bouwsel. Waarschijnlijk de elektriciteitskast of zo. Door een rommeltje van plastic zakken, wat oude pannen en vooral dorre brandnetels banen we ons een weg naar de deur. Als Erik met moeite de deur open krijgt is meteen duidelijk dat het geen elektriciteitshuisje is. De wc! Nou ja wc, meer dan veldlatrine mag het niet heten. Een gat in de grond met twee planken erover die op stenen rusten. Kun je toch nog zitten. Fijn hoor, zo in het zicht van de ingang naar het toilet

gaan. Rare jongens die Fransen.

Op het erf is het een puinhoop. Een slordige stapel natuurstenen, een berg verrot hout van een kleine anderhalve meter hoog en een dito zootje balken. In de kleinste schuur een antieke ingebouwde, gewelfde broodoven. Verwaarloosd, maar zo te zien nog helemaal intact, met bijbehorende houten gereedschappen. Een stukje verder de basis van een oude waterput afgesloten met een plaat beton. Hoe verder we het erf op komen hoe meer rommel we ontdekken. Je snapt niet hoe ze er zo'n puinhoop van kunnen maken.

Aan de fermette zit een soort schuur vast. Meer dan twee muren is het niet, met alweer een golfplaten dak. Ook het huis zelf heeft aan de achterkant een golfplaten dak. Het zou me niet verbazen als veel Fransen aandelen in de golfplatenbusiness hebben. De bouwmaterialen uit de advertentie liggen overal slordig neergekwakt. Een stapel gekleefd brandhout is ooit omgezakt en wordt langzaam verteerd door het oprukkende onkruid. Voor het huis een scheef gewaaide, oude boom.

Inmiddels is de lucht aan het opklaren en steken de gele narcissen die binnen een omheinde tuin staan, fel af tegen het sombere winterbruin. Achter het huis een schitterende dikke boom. Majestueus, zelfs met zijn kale wintertakken. Is het een eik? Onder alweer een golfplaten afdakje een oude boerenkar met spaakwielen van anderhalve meter hoog. Dit museumstuk moet nog van voor de Eerste Wereldoorlog zijn! Wat gaaf, zou die ook bij de verkoop in zitten?

We vinden de sleutel op de plek die de eigenaar ons uitgelegd heeft en stappen de boerderij in. Een muffe lucht slaat ons tegemoet. In de donkere keuken tasten we naar het licht. Het werkt! Maar dan is het even schrikken. Eigenlijk ziet het er nog erger uit als het boerderijtje van het 'overleden gezin'. Inclusief de 'olijvenpitten' en als extraatje een laag pluizige schimmel van vijf centimeter dik op de muren van de keuken. Met dit verschil dat dit huis nóg twee kamers heeft. We stappen ernaartoe door een lage deur. Erik stoot prompt zijn hoofd aan de deurpost. De Franse huizen zijn niet toegesneden op zijn 1.85m. Nog maar net van de schrik bekomen, zijn hoofd nog wrijvend, wordt de man voor me ineens een stuk kleiner. Was er zo'n grote afstap? Een verwensing op hetzelfde moment doet me het ergste vermoeden. Bij de eerste stap de kamer in, is hij meteen door de planken vloer gezakt! We hebben de grootste lol als we zijn heen proberen te bevrijden, zonder dat zijn schoen in de kruipruimte achterblijft. Na de humor, schamen we ons dat we andermans eigendom beschadigd hebben, maar we konden het ook niet helpen. In deze kamer is het drukke Franse bloemetjesbehang bedekt met voor de variatie vooral zwárte schimmel. Het kleurt mooi bij de door de houtworm aangetaste beige gespikkelde vloer en de witte schimmel op het schrootjesplafond. Plinten en omlijsting van de haard zijn in een weeïg mintgroen geschilderd.

Het gat op de terugweg vermijgend, verkennen we het huis verder. Van uit de keuken is er een schattig opkamertje boven de kelder met zwart beschimmeld behang en een balk die wel heel erg is aangevreten door de houtworm. Daar moeten we in Nederland even een middelje voor kopen. Op de zolder is de vloer zo mogelijk nog meer verrot dan beneden. Deze heeft zich zo volgezogen met vocht, dat diverse planken middenin door het uitzetten omhoog zijn geknakt. In het licht dat door een piepklein vuil dakraampje valt, zien we dat ook hier de vloer een prachtig patroon heeft. Dit keer van witte vogelflatsen en bruine uilenbraaksels of poep, dat wil ik even in het midden laten. De familie houtworm heeft de vloer beneden als voorafje genomen en is hier bezig aan de hoofdmaaltijd, zo te zien aan de kenmerkende lichte stofspikkeltjes op de balken. Desondanks is de dakconstructie geweldig. We zijn onder de indruk dat die mensen meer dan driehonderd jaar geleden zonder elektrisch gereedschap, zulke mooie en vooral stevige houtverbindingen konden maken.

Het dak is niet geïsoleerd en dus kijken we meteen op de panlatten en *les tuilles*, dakpannen, die erop liggen. Als ik nog eens dichterbij kijk, zie ik dat de nokjes van de pannen gemaakt zijn door een klontje klei vanuit de dakpan tussen duim en wijsvingers om te trekken. De vingerafdruk van een duim zie je letterlijk nog in de klei staan! Een eindje verderop zie ik een pootafdruk van een hond in de eeuwenoude dakpan. Wat zal die dakpanmaker er ooit de pest in hebben gehad dat er op zijn droogveld een hond over de dakpannen heeft gelopen. Na de hondenpoot zie ik steeds meer, vogelklauwen, kattenvoetjes, zwijnen- en hertenhoeven. Geweldig! Ik raak er niet over uitgepraat.

Op de zolder zelf staan, zoals het een goede zolder betaamt, nog dozen met oud spul. Drie foto's van een man op de rug gezien, met een paard op 'ons' erf. Brieven van ziekenhuizen. Tussen de vele kleurige dopjes die ooit wijnflessen hadden moeten gaan afsluiten liggen her en der propfen bruin pakpapier. Achteloos pak ik er een paar op om vast weg te gooien. Krakend

verfrommel ik ze in mijn hand. Als ik de vierde op wil rapen, laat ik met een gil van schrik de andere vallen. Deze prop heeft pootjes. En een staart. Een rattenstaart! Een eindje verderop staat een oud bordje met roze korrels erop. Dat verklaart een hoop. Ook zie ik veel dode wespen. Heel erg grote dode wespen. Jemig, hebben ze hier radioactieve bloemen of zo? Hoe komen die dingen zo groot? Wat een engerds. Dat belooft nog wat. Verder, weckpotten met onbestemde inhoud, flessen met boerenjongens, oude paardenzadels, een schattig kinderfietsje. Verheerlijkt snuffelen we in die ouwe troep. Het lijkt wel een rommelmarkt. Een antiquair zou zijn hart kunnen ophalen. Ik dus ook. Maar een propere Nederlander met gezond verstand wordt niet verliefd op een huis met houtworm en schimmel. Ach wat, het is heerlijk oud, er is nog weinig aan het huis gesleuteld. Voor doe-het-zelvers is er zat uitdaging zullen we maar zeggen en de vorige eigenaar heeft in de schuur een provisorische douche aangelegd. Wat wil een mens nog meer? We kijken door alle rommel heen en zien de mogelijkheden die dit huis met zijn vijf hectare ons kan bieden. Wanneer we naar buiten stappen, zijn de laatste wolken verdwenen. We kijken het dal in. Een prachtig landschap strekt zich voor ons uit met in de verte, bergen! We zien het helemaal zitten om op deze plek, waar de tijd lijkt te hebben stilgestaan, veel vakanties te gaan houden. Verkocht!

Le chien qui aboie ne mord pas
Blaffende honden bijten niet

Vanwege de slechte staat van het huis kunnen we enorm afdingen en op een ton maken we het af. Zo snel als we het over de prijs eens worden, zo langzaam gaan de zaken in Frans koopakland. Na een paar maanden is het huis nog niet van ons. De Nederlandse notaris die we in de arm hebben genomen om de dingen te regelen, is weliswaar gespecialiseerd in kopen in Frankrijk, maar kan ook geen ijzer met handen breken. Vooroordeelbevestigend moeten diverse papieren herhaaldelijk opgestuurd worden, raken dingen kwijt in Frankrijk, komt de Franse notaris afspraken niet na, belt niet terug, en ga zo maar door. Bovendien is het een crime om als ongetrouwd stel in Frankrijk samen iets te willen kopen. De Nederlandse notaris smeekt ons bijna alleen even voor de wet te trouwen, dat zou alles zo veel makkelijker maken. Uit principe zijn we niet getrouwd en we zijn niet van plan om speciaal voor die bureaucratische Fransen te gaan trouwen.

Om de dingen nog ingewikkelder te maken, moeten we iets doen om de zaken te regelen bij overlijden. Namelijk, als Erik komt te overlijden kan zijn familie volgens het Franse erfrecht het huis opeisen. Ik zou er dan geen recht meer op hebben. Andersom kan niet. Als ik overlijd komt het huis vanzelf op Eriks naam. Kan het nog ouderwets en discriminerend? Maar we hebben toch een samenlevingscontract? Nee, ons Nederlandse contract is in Frankrijk niet geldig. Frankrijk kent wel een dergelijke overeenkomst, echter dat is nog maar pas uitgevonden en de notaris raadt het ons niet aan. Wel kunnen we een SCI oprichten. *Une Société Civile Immobilière*. Als het ware begin je een soort BV zonder rechten. Het enige wat je doet is het huis in aandelen verdelen onder de leden van de SCI. Bij overlijden van de een, gaan de aandelen altijd over naar de overgebleven partner. Daar kan de familie niet aankomen. Dus laten we dat dan ook maar doen. Waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan?

Bij het tweede bezoek in Frankrijk gaan we ons voorstellen aan de bureu. Het minigehuchtje La Ferme Blanche, vernoemd naar onze boerderij, valt onder Charmes en heeft drie huizen. Een huisje tegenover ons wordt bewoond door een oude alleenstaande meneer met achter een klein brilletje, bruine pretoogjes. Een keurige man, die heel on-Frans zijn tuin zeer netjes onderhoudt, rozen kweekt en zijn coniferen in mooie vormen snoeit. Hij heeft geen dieren en geen overbodige oude troep die vele Franse erven zo (ont)siert. Hij heeft een moestuin die in Nederland ongetwijfeld een prijs zou winnen. Ik vind het eigenlijk té netjes. Wat netheid betreft stel ik me zo voor dat ik wel in Frankrijk zou passen. Ik ben geen poetser en mijn lijfsprekwoord 'met de Franse slag' moet toch ergens vandaan komen.

Met een fles Hollandse jenever stappen we op onze schoffelende vakantiebuurman af. Inmiddels hebben we in de voorafgaande maanden ons twee jaar schoolfrans opgehaald en diverse cursussen voor beginners aangeschaft en doorgewerkt. Het kennismakingspraatje, buiten voor zijn deur, gaat dus heel redelijk. Dit ondanks zijn streektaal, patois genoemd en dankzij de gebarentaal die de Fransen graag gebruiken. Hij stelt zich voor als François. Lastig vind ik dat, om iemand van die leeftijd bij zijn voornaam te noemen. Maar meteen wel erg vriendelijk.

We zijn vooral erg nieuwsgierig naar de historie van het vakantiehuis. Hij weet er veel van, want hij is bijna tachtig jaar en heeft hier heel zijn leven gewoond. Op die leeftijd nog op jezelf wonen en niets laten doen? Nee, hij doet alles zelf. Hij kapt nog bomen voor stookhout, snoeit zelf op een wankel houten ladder de vier meter hoge coniferen, doet tuin en huishouden nog zelf. Voor Nederlandse normen een unicum.

We krijgen van hem bevestigd dat 'ons' huis waarschijnlijk meer dan driehonderd jaar oud is. In de broodoven bakte een aantal generaties brood voor de omringende huizen. Ieder Frans huis heeft een waterput, maar de zijne is al lang geleden in onbruik geraakt en vroeger voordat in de jaren zeventig stadswater werd aangelegd, ging hij ook water halen bij de bureu, onze voorgangers. Het erf was vroeger de openbare weg. Ook ons vakantiehuis heeft dus een gratis verhard erf gehad. Je kunt het nog zien aan de elektriciteitspalen die inderdaad op het erf en raar midden in ons land staan. Daar liep vroeger de weg. De vrouw van het echtpaar dat er woonde maakte geitenkaas voor de verkoop. De man was beambte en had zoals iedereen hier wat koeien, varkens en paarden. De foto van de man met het paard bleek

inderdaad die man te zijn. Het huis heeft, vóór de Nederlander waarvan wij het kochten, lange tijd leeggestaan nadat ook mevrouw was overleden, vertelt onze vriendelijke buurman François.

Rond elven bedanken we hem vriendelijk en gaan door naar de volgende burens. Die wonen in feite net zo dichtbij, maar door bosschages en omdat er geen weg meer vanaf ons rechtstreeks naartoe loopt, kun je ze niet zien. Als we op de openbare weg wandelen die langs hun huis loopt, worden we gesignaleerd door de waakhonden. Normaal gesproken vind ik het erg zelig dat de Franse honden allemaal aan kettingen liggen, maar nu had ik het toch niet erg gevonden als ze vastgelegen hadden. Woest blaffend, met ontblote tanden komen drie grote honden op ons afstormen, twee keer type herder, één keer type rottweiler. Oké, we hebben zelf grote honden, we zijn niet bang, maar dit is niet grappig.

'Wat doen we, lopen we verder?' vraag ik benauwd aan Erik.

'Blaffende honden bijten niet', zegt hij, maar erg overtuigd klinkt het niet.

Langzaam lopen we door, de honden blijven blaffen en wij kijken onze ogen uit als we een echt Frans erf op lopen. In Nederland is het verschil tussen arm en rijk niet zo zichtbaar als hier in Frankrijk. De puinhoop is eigenlijk niet te beschrijven en toch is het gezellig typerend Frans platteland. Naast de in verval geraakte waterput staat een oude betonnen wasbak. De schuine geribbelde bovenkant waar de was op schoongeschrobd werd, of misschien wordt, heeft nog het vierkante zeepbakje voor de grote blokken Marseillezeep. In met krakkemikkige hekken omheinde veldjes staan, uiteraard, golfplaten krotjes om de dieren in op te bergen. De konijnen komen er het slechtst van af met hun betonnen flat. In drie etages boven elkaar zitten de pluizige beesten opgeslagen. Een doodgeschoten kraai, ter waarschuwing voor soortgenoten aan een paal ondersteboven opgehangen, zwaait met uitgestrekte vleugels triest zacht in de wind heen en weer. Een dode slang zonder kop hangt als trofee over een hekje. Overall om ons heen liggen vergeten plastic zakken, kapotte emmers, vuiligheid en stront en is er het leven dat dit geproduceerd heeft. Ganzen, eenden, kippen met lange kale nekken (makkelijk om te slachten), duiven, konijnen, geiten, schapen, katten, honden en... mensen. In de wegberm hoedt een kleine Marokkaanse vrouw met hoofddoek haar verschrikkelijk lelijke schapen. De dieren hebben een onooglijk rode, kale, rimpelige kop. De beste vlees- en melkschapen ter wereld, *Rouge de l'ouest*. Ondanks de aprilzon, is de vrouw helemaal ingepakt. Diep weggedoken in haar omslagdoek, heeft ze het kennelijk onder haar wintermantel nóg koud. Een blauw bloemetjesschoort over haar rok, steekt onder haar jas uit. Voor de warmte heeft ze nog een legging aan. Bruine kaplaarzen maken het geheel af. Onder haar arm heeft ze een stok geklemd. Als ze zich omdraait schat ik haar ergens midden zeventig. Ze staat te breien! De knot wol hangt in een mandje aan haar arm. Van haar handschoenen zijn de vingertopjes afgeknipt. Haar jas wordt met twee grote veiligheidsspelden dichtgehouden. We weten dat er in Frankrijk grote tegenstellingen zijn tussen de stad en het platteland, maar dat er nog zulke armoede bestond, wisten we niet. We groeten haar al vanaf een afstandje, wanneer ze ineens tegen de blaffende honden begint te schreeuwen. Breiwerk in de ene hand geklemd, opgeheven stok in de andere, jaagt ze de honden weg. Deze plotselinge uitval verrast zowel de dieren als ons en maakt op beide partijen indruk. Het is stil. Als ze ons weer aankijkt blijkt het geen Marokkaanse te zijn, het is de Franse buurvrouw...

Il y a un étranger parmi nous
Een vreemde eend in de bijt

We geven een hand en verder dan bonjour komen we niet. Ze schreeuwt, naar waarschijnlijk haar man, iets onverstaanbaars patois. Een meneertje verschijnt van achter een schuur en wenkt ons verder te komen. Dichter bij het huis is het meer opgeruimd en er staat zelfs een tuinset met parasol. Een rozenstruik en drie potplanten is al wat er aan tuindecoratie is. De Fransen zijn nog niet zo gemoderniseerd in het aankleden van hun tuin zoals wij in Nederland zijn. Als ze hun 'tuin' al decoreren hier op het platteland, dan zijn tuinkabouters de enige serieuze kandidaten.

De honden zijn gaan liggen en de buurman schudt ons de hand. 'Jean-Claude Chevalier.'

We lopen achter hem aan het huis binnen, de keuken in. Een ongezonde warmte, vermengd met etenslucht en lichaamsgeur komt ons tegemoet of is dit nu het gevoel dat je krijgt als je de twilight-zone betreedt. De deur valt achter ons dicht en we zijn minimaal driekwart eeuw terug in de tijd. Als er op een kast geen tv had gestaan, met ernaast een supersized koelkast, dat alles belicht door een tl-buis, had ik aan mijn verstand getwijfeld. Deze apparaten zijn het enige wat het museumplaatje ontsiert. De overdadige hitte komt van twee warmtebronnen. In de cantou staat een houtkachel die volop brandt en naast de schouw staat een witte *cuisinière*. Zeg maar, een antiek familielid van de AGA-cooker. Ook die brandt, al is dat niet zichtbaar, maar de pan met borrelende inhoud verraadt het.

'Ga zitten, ga zitten', zegt onze buurman. In een woonkamer je gasten onthalen zoals we in Nederland doen is niet zo gebruikelijk in Frankrijk. Zeker niet op het platteland. Men heeft vaak wel een salon, maar het dagelijkse leven speelt zich af in de keuken.

De buurman trekt vanonder de eettafel twee stoelen stuiterend over de mooie keitjesmozaïekvloer. Hij zet ze naast elkaar aan de kopse kant van de tafel.

Met enige afschuw kijk ik naar wat daar op ligt. De tafel is voor de helft gedekt met een gebloemd plastic kleedje. Nu is dat al afschuwelijk, maar ernaast liggen drie geplukte kippen. Waar ooit veren het oncharmantste gedeelte van de arme dieren bedekten, steekt nu keukenpapier uit de kontjes. Gelukkig heeft het papier vrolijke bloemetjes. Buurman volgt mijn blik, vat mijn afschuw verkeerd op en verjaagt de vele huisvliegen die in de zon op de tafel en op zijn toekomstige eten zitten. Ook op een rond brood zitten ze. Hij pakt een vliegenmepper. Enkele platgepetste lijkjes, waar de gele smurrie uitkomt, kleven nog in het rooster. PATS. Een vlieg op het brood moet het ontgelden. Zonder op te merken dat het nog naspartelende insect aan het brood blijft kleven, gooit hij de mepper weer op tafel. Deze glijdt door totdat hij tegen een mes dat rechtop in de hoek van de tafel gestoken staat, tot stilstand komt.

Wat onwennig gaan we zitten. Ik kijk zo onopvallend mogelijk om me heen. Een dikke wesp, nog sloom van de winterslaap, dreunt tegen het raam. Naast de voordeur de typerende witte spoelbak. Erachter in de muur opgenomen, zit nog zijn eeuwenoude voorganger: *l'évier*. Een tot aanrecht uitgeholde granieten steen van weerszijden zo'n vijftig centimeter lang. Door een gat in de muur spoelde het water weg. De trap naar de zolder is afgetimmerd en gesloten met een deur. Al het houtwerk in de keuken is vrolijk donkerbruin. Óf zo geworden door het open vuur van vroeger, óf in die kleur gelakt.

Aan de geelgrijze wanden met hun bruin geschilderde plinten, hangt op een kalender na, geen enkele versiering. De schouw daarentegen is vrolijk versierd met een rand bloemetjesgordijn. Op de plank erboven wat antiek serviesgoed. Een serie porseleinen voorraadbussen, waarvan bij de twee kleinsten de dekseltjes ontbreken. De bus voor de rijst heeft vervuilde lijmnaden. Van een paar souvenirs uit Spanje heeft een flamencodanseres inmiddels grijs haar van het stof gekregen. Een kitscherig goedkoop Delftsblauw klompje staat ernaast.

Ik wijs ernaar: 'Dat is uit Holland.'

'*Oui, c'est une faïence de Delft*. Onze zoon is eens in Holland geweest en heeft dat voor ons meegebracht, dat is heel duur en speciaal.' Uiteraard spreek ik het niet tegen.

Een bejaarde witte, bijna roze poedel die in de schouw op een kussen heeft gelegen, komt ons besnuffelen.

'Hoe heet hij?' verander ik snel van onderwerp om niet op de kitsch te hoeven ingaan.

'Puce. Maar het is een vrouwtje.'

Voor zover mijn Frans reikt is dit een toepasselijke naam voor dit vlooiënbaaltje.

'Wat een mooie vloer heeft u', complimenteert Erik hem met de antieke keitjesvloer.
'Dat is *un sol en pisé, un hérisson*, genoemd naar het stekelige dier. Hebt u Jean-Pierre al ontmoet?' vraagt hij.
'Nee, die kennen we nog niet.'
'Aardige man', vindt buurman. 'Het is een goede buurman.'
Ik peins welk huis we over het hoofd gezien kunnen hebben. Twee burens vond ik wel genoeg eigenlijk. 'Waar woont hij?' vraag ik.
'Tegenover u.'
'Ah, François! Ja, die hebben we al ontmoet', zeg ik.
'Dát is Jean-Pierre.'
'Nee, dan wij hebben zijn vriend François gezien.'
'*Ouais, c'est son nom.*' Het 'ja' klinkt als het gekwaak van een eend.
Misschien zijn het broers. '*Ils sont des frères ?*' vraag ik dus.
De buurman begint een beetje te giechelen: 'Broers? Nee, hij woont er alleen. *François est son nom, Jean-Pierre son prénom. Jean-Pierre François.*'
Nu moeten ook wij lachen om de spraakverwarring. Het ijs is nu gebroken en het vragenuurtje geopend.
'U hebt veel dieren, verkoopt u eieren?' vraag ik.
'Mijn vrouw verkoopt wel eieren, ja. Wilt u een kip?' biedt hij gul aan, wijzend op de drie bebloemde kale kontjes.
O jee, daar gaan we: 'Dat is erg aardig van u, maar wij eten geen vlees.'
'Geen vlees?' vraagt hij verbaasd.
'Nee, wij zijn vegetariërs.'
Alsof het een ernstige ziekte is, zegt hij bedenkelijk: 'Daar heb ik wel eens van gehoord, dat komt in Frankrijk ook wel voor.'
Gelukkig voor hem is het niet besmettelijk.
'Maar eet u dan ook geen ham? Worst?'
'Dat is ook vlees.'
'Nee, dat zijn vleeswaren', wijst hij me terecht. 'Maar u eet toch wel gevogelte?'
'Dat is toch ook vlees.'
'Nee!' zegt hij verontwaardigd. 'Dat is gevogelte.'
Ai, ai, ai, het eerste cultuurprobleem. Ik leg uit dat we geen dieren eten.
'Helemaal geen dieren? Ook geen vis? *Fruits de mer ?*'
Ik kijk hem vragend aan.
Buurman legt uit wat het is, maar omdat we de woorden die hij noemt niet kennen, zeg ik maar: 'We eten niets wat oogjes heeft gehad.'
'Aha, dan eet u wel fruits de mer, dat heeft geen ogen.' Waaruit ik concludeer dat hij mosselen, oesters en hun familieleden moet bedoelen.
We schudden ontkennend.
'Maar u eet toch zeker wel slakken?'
Bij de gedachte alleen al gruwel ik, en dat heeft weinig met vegetarisme te maken. Als ik opmerk dat slakken ook oogjes hebben, krabt buurman eens nadenkend op zijn hoofd. Is dat zo, vraagt hij zich af. Verontschuldigd vertelt hij dat zij wel vlees eten. Ze fokken, slachten en verwerken alles zelf, zegt hij trots. Heel anders dan wij Nederlanders vanuit een vuist beginnen te tellen door eerst een duim omhoog te doen, telt hij op zijn vingers af, zijn linkerhand geopend vouwt hij met zijn rechterhand eerst zijn pink, vervolgens ringvinger et cetera naar de palm. *Les poules, les pigeons, les canards, tout.*
Ook de schapen vraag ik?
Ja hoor, alles. Hoewel Frankrijk in veel dingen op noordelijker Europa achterloopt, kan ik me niet voorstellen dat je dieren groter dan een konijn zelf thuis mag slachten. Buurman ziet onze verbazing en verklaart dat als er een slachter thuis komt, het allemaal best mag. En een van zijn zonen werkt in een slachterij, dus...
Uit een toonkast, pakt buurman uit het zondagse servies en dure glaswerk, drie kristallen wijnglazen. Hij loopt de kamer uit.
We kijken elkaar aan en Erik fluistert: 'Alsof we een eeuw in de tijd terug zijn gegaan en dat ze hier nog zangvogeltjes eten.'
'Zangvogeltjes?'
'Ja, kanaries. Dat zei hij toch?'

Ik peins wat Erik kan hebben verstaan. 'Je bedoelt canards? Dat zijn eenden!'

Chacun son choix
Ieder zijn keus

Met moeite kunnen we een giechelbui onderdrukken. Gezicht weer in de plooi, want daar komt buurman terug met vier flessen in zijn armen geklemd. Pastis kan ik net lezen, Muscat de Rivesaltes, Porto en een fles whisky. Nou, buurman is heel wat van plan zo vlak na elven. Wat ik wil drinken? Eigenlijk gewoon een bakkie thee, maar zo te zien zit dat niet in deze flessen. We zijn helemaal niet zo alcoholdrinkerig, hooguit een wijntje als er visite is. De meeste wijn vind ik vies. Alleen hele zoete witte wil ik dan wel drinken. En ja, Erik drinkt af en toe een whisky of als het warm is een biertje. Maar dat drinken ze hier niet volgens mij. Dus ik ga maar voor wat ik ken en zoet is: porto.

Buurman ziet mijn aarzeling en vraagt: '*Peut-être voulez-vous un vin doux ?*'

'*C'est quoi ?*' vraag ik.

'*Vin doux c'est... vin doux.*' Hij is niet zo creatief in het vinden van synoniemen, en wijst op de muscat. Ik ken het niet en dus houd ik het maar bij port. Erik neemt whisky.

Dan komt de buurvrouw binnen. Ze trekt haar jas uit, ik kom tot de conclusie dat een van de geuren in de keuken bij haar hoort, en ze neemt ook plaats aan tafel. In onverstaanbaar patois geeft ze wat commando's aan haar man. Ik pik er het woord *gâteau* uit. Gebak? Bij de alcohol? Haar echtgenoot komt terug met pakjes zoutjes en koekjes. Gâteau blijkt een verzamelnaam voor: zowel zoete als zoute koekjes, als wel voor gebak te zijn. Buurman schenkt zichzelf een pastis in. Een heel keurig bescheiden bodempje. Vervolgens pakt hij een kan water die op tafel staat en vult het glas tot aan de rand! De vloeistof kleurt geelwittig. Jakkas, wat is dat nou voor goors?

'Kent u het niet?' vraagt hij als hij mijn gezicht ziet. '*C'est un jaune.*'

Ja, dat zien we ook wel dat het gelig is, maar nu weten we nog niet wat het is en ontkennend schudden we ons hoofd.

'Iedereen in Frankrijk drinkt pastis', zegt hij. Hij draait zich om naar de kast, pakt nog twee glazen en maakt voor ons ook een mengsel. We moeten het proberen. Anijsalcohol! Jakkas! Sterk spul. En ik maar denken dat de Fransen alleen maar wijn drinken.

'Dat is lekker hè?'

Beleefd knikken we. Ik herinner me de fles jenever die ik ook voor hen heb meegebracht en dit lijkt het goede moment om het hun te geven en dan gezamenlijk onze nationale drank te proberen. Niet dat ik die lekker vind, maar we wilden wat echt Nederlands meenemen. Ik geef de feestelijk in papieren zak met stropdas versierde fles. Buurman pakt hem aan en bedankt ons heel hartelijk. Vervolgens zet hij de fles onuitgepakt weg. Juist. Ook de andere buurman had het presentje aangepakt zonder uit te pakken. Zou dit ook een cultuurverschil zijn? Hier op het platteland bedankt men je heel hartelijk voor het gebaar van de gift. Niet voor de inhoud van het cadeau.

Vervolgens heffen wij gedrieën de glazen. Mevrouw neemt niets. Ja, de chocoladekoekjes knibbelt ze achter elkaar op. Maar niets te drinken, zelfs geen water. Ook dit blijkt voor in ieder geval deze streek gebruikelijk, dat de dames in een gezelschap bijna niet over te halen zijn tot een drankje. Zouden ze bang zijn naar het toilet te moeten, terwijl ze weten dat die er vaak nog niet is in de Franse plattelandshuizen? Ik breng het onderwerp water ter sprake en zeg dat we het leidingwater hier zo lekker vinden. Het komt van een bron een halve kilometer verderop. Buurvrouw vindt het niet lekker en koopt flessen water. Doordat het zo zacht is en de zuurgraad hoog is, vreet het de koperen en soms nog loden leidingen aan, en zit er veel zwaar metaal in het drinkwater. Voor haar geen gif.

Hoewel het erg vroeg is voor alcohol, helpt het wel beter Frans te spreken en te begrijpen. Over en weer verkennen we terrein. Vooral zij zijn stiknieuwsgierig, maar weten het in keurig bedekte vragen te stellen. Ze zijn erg gerustgesteld dat er nu weer jonge mensen komen wonen. Het is bijzonder prettig om als ouderen, jonge mensen naast je te hebben. We moeten ze teleurstellen dat het slechts een vakantiehuis is. Het valt hen echt tegen. Op diverse manieren laten ze blijken, het fijn te vinden als het huis weer bewoond zou worden. Wat vriendelijk en verwelkomend! Ans had gelijk, de mensen op het platteland zijn vriendelijker dan de mensen die wij in toeristengebieden hebben ontmoet.

Ondertussen is de buurman zijn nagels aan het uitpulken met het mes dat in de tafel stond.

Op mijn vraag of ze al gepensioneerd zijn, blijkt dat meneer al zeven jaar gepensioneerd is en

zij nog maar net. O jee, ik had haar veel ouder geschat. Het harde leven op het platteland heeft zijn tol geëist. Als Erik na een rekensom hun leeftijden raadt, blijkt de pensioenleeftijd anders dan in Nederland in Frankrijk vijf jaar lager, op zestig te liggen. Dat maakt mijn mischatting nog schrijnender.

Ze willen weten wat voor werk we doen. Erik legt uit dat hij computernetwerken, *réseaux*, beheert. Computers daar hebben ze uiteraard wel van gehoord, maar ze weten niet zo goed wat ze zich bij een netwerk voor moeten stellen. Een nichtje van hen heeft ook een computer, maar die hebben ze nog nooit gezien. Die computer dan. Na dit moeilijke onderwerp, vragen ze maar niet meer naar mijn werk. Of is dit omdat ze verwachten dat een vrouw thuis voor de kinderen zorgt, want de buurvrouw vraagt tactisch: 'Komen uw kinderen de volgende keer ook mee?'

'Nee, we hebben geen kinderen.' Omdat ik geen vals meelij wil wekken, maak ik meteen erachteraan duidelijk dat het een bewuste keuze is.

'O maar, u bent nog jong genoeg', vindt de buurman.

'*Non, je suis déjà trente-six ans*', merk ik op.

'*Ah, vous avez trente-six ans*', corrigeert de buurvrouw me subtiel.

Daarin moeten we nog veel leren, welke werkwoorden met *être* of *avoir* worden vervoegd.

'Maar het zou wel fijn zijn als er meer kinderen in de gemeente kwamen. De school is nu dicht omdat er te weinig kinderen zijn. En er komen hier geen mensen met kinderen wonen omdat er geen scholen zijn. Een vicieuze cirkel. *Mais, chacun son choix*', zegt mevrouw wat pinnig.

Een opmerking die ze nog vaak zal herhalen als ze beleefd wil aangeven het niet eens te zijn met onze keuzes, want men (ver)oordeelt hier niet hardop zoals wij Nederlanders.

Ik vraag of wij onze adresgegevens mogen geven, voor het geval er iets met het huis is. Ik schrijf onze namen en telefoonnummer op. Buurvrouw wil onze namen gaan oplezen maar stopt na een diepe zucht. Ik vraag of ze mijn handschrift niet kan lezen. Jawel, ze kan lezen, ze leest heel veel zegt ze. Meneer leest niet zo goed, verklapt hij zelf. Hij rijdt ook geen auto, althans niet op de doorgaande weg dan, omdat hij helaas nooit zijn rijbewijs heeft kunnen halen, om die reden. Voor de buurvrouw blijkt het oplezen van onze namen een onoverkomelijk probleem. Ze doet nog een poging 'Van Wijck' wordt: 'Wan Wie-dzjik', de Fransen kennen de letter ij niet en spreken de i en de j los uit. En ik word Roos Boem. *Une boum* is een feestje in het Frans. Ook leuk.

'U hebt uw meisjesnaam gehouden?' informeert de buuf alweer heel tactisch om haar ergste vermoedens te verifiëren.

'We zijn niet getrouwd.'

'Gaat u nog trouwen?'

Ik moet ze alweer teleurstellen, na twaalf jaar samenwonen is dat papiertje echt niet meer nodig.

De twaalf jaar stelt haar gerust: 'O, maar dat is hetzelfde als getrouwd zijn.'

'Hoe gaat u het huis verwarmen', vraagt Jean-Claude vervolgens om van onderwerp te veranderen.

'Dat weten we nog niet, misschien dat we ooit een centrale verwarming aanleggen', vertel ik.

'Wij hebben ook centrale verwarming én een badkamer', zegt Jean-Claude trots. 'Ik zal het u laten zien.'

Ik kan deze trots begrijpen, want in geen enkel huis dat we bezichtigd hebben, zat een badkamer. We weten dat er veel mensen op het platteland van onze eigen leeftijd zelfs nog zijn opgegroeid zonder douche! Dat is voor ons Nederlanders onvoorstelbaar.

Als we weer terugkomen is de buurvrouw alvast het brood voor hun maaltijd aan het snijden.

'Wilt u mee-eten? Ik heb ook soep.'

Wat aardig! In Nederland, in ieder geval boven de rivieren, hoef je niet op zo'n onverwachte uitnodiging te rekenen. Met het mes dat in de tafel heeft gestaan en waarmee buurman net zijn nagels uitgepulkt heeft, snijdt ze plakken van het ronde brood, *un tourteau*, die ze stevig onder haar linker... oksel heeft geklemd. Dat brood zal ongetwijfeld heel landelijk smaken. Onbewust redt de buurman ons door tegen haar te zeggen dat we geen vlees eten. Je ziet haar denken; niet getrouwd, geen kinderen, geen vlees, en ze zegt: '*Ah bon, chacun son choix...*'